

آرای نحویان جزء سیام

قرآن

(سوره النبأ)

مؤلف: سید حبیب الله احدیچا

عضو هیأت علمی دانشگاه سمنان

انتشارات فجر صادق

تأسیس

۱۳۸۲

سرشناسه: احمدپناه، سیدحبیب‌الله، ۱۳۲۸

عنوان و نام پدیدآور: آرای نحوین جزء سی‌ام قرآن (سوره النبأ)/مؤلف حبیب‌الله احمدپناه .

مشخصات نشر: سمنان: فجر صادق، ۱۳۹۸.

مشخصات ظاهری: ۶۶ ص.؛ ۱۴/۵×۲۱/۵ س.م.

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۹۵۳۶۲-۲-۴

وضعیت فهرست‌نویسی: فیا.

یادداشت: کتابنامه.

موضوع: تفاسیر (سوره نبا)

موضوع: تفسیر شیعه—قرن ۱۴

موضوع: Qur'an—Shiite hermeneutic—20th century

رده بندی کنگ: BP ۱۰۲/۹۳

رده بندی دیسی: ۱۸/۱۸

شماره کتابشناسی: ۵۸۰۳۳۳۳۳۴۸

انتشارات فجر صادق

عنوان: آرای نحوین جزء سی‌ام قرآن (سوره النبأ)

به کوشش: سید حبیب‌الله احمدپناه

ویراستار: طیبہ حاتمی

ناشر: انتشارات فجر صادق

نوبت چاپ: اول، تابستان ۱۳۹۸

چاپ: سمنان

شمارگان: ۵۰۰

قیمت: ۱۵۰۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۹۵۳۶۲-۲-۴

ISBN: 978- 964-95362-2-4

نشانی: سمنان. خیابان میرزا بزرگ شیرازی، پلاک ۹۰.

تلفن: ۰۲۳۳۳۳۳۴۸

مقدمه^۱

قُلْ لِّئِنْ اجْتَمَعَتِ الْإِنْسُ وَالْجِنُّ عَلَى أَنْ يَأْتُوا بِمِثْلِ هَذَا الْقُرْآنِ لَا يَأْتُوا بِمِثْلِهِ وَلَوْ كَانَ
بِعِزَّتِهِمْ لِنَغْضِيَهُمْ لَظَهِيْرًا (۸۸/ الاسراء).

«بگو اگر انس و جن گرد آیند تا نظیر این قرآن را بیاورند مانند آن را نخواهند آورد، هر چند برخی از آنها پشتیبان برخی [دیگر] باشند».

زبان عربی از جمله زبان‌هایی است که اعراب کلمه چه در آخر آن آشکار شود و چه نه بدیری و محلی باشد، در فهم متون عربی نقش مهمی دارد و اولین دانسی که بعد از ظهور لحن در زبان عربی به آن توجه خاص شد، اعراب قرآن بود.

همانطور که آشنایی با معانی کلمات (فقه اللغة) و ساختمان کلمه (صرف) در فهم متون عربی به ویژه قرآن کریم و احادیث مأثور نقش کلیدی و اساسی دارد.

از زمانی که کتاب پایان بخش کتب آسمانی توسط خاتم رسل حضرت محمد صلی الله علیه و آله و سلم به مردم رسید برای درک و فهم دقیق و

۱- مقدمه از مقدمه کتاب اعراب القرآن الکریم، سوره البقره، تألیف اندکونر بشیر سالم فرح، دارالنهضة لغریبه بیروت، ط ۱، ۱۹۹۹ اقتباس شده است.

صحیح آن به مطالعه وسیع پیرامون لغات عربی پرداختند. نتیجه چنین
کوشش‌هایی فراهم شدن فرهنگ‌های غنی به زبان عربی بود.

بررسی ساختار و مواضع کلمات و جملات و اعراب آن توان عربی-
دانان و عرب‌زبانان و غیر آنان را در فهم و درک دقیق ساختار زبان عربی
فربنی تشدید و موجب اعتلای فهم قرآن کریم و تألیف کتب با ارزشی در
صرف و نحو شد.

برای مسلمانان در گذشته نه چندان دور آشنایی با عربی به خاطر نقش
مستقیم و مؤثری که در فهم قرآن و احادیث مأثور و آثار و تألیفات علمی
و ادبی و ... داشت دیانت به حساب می‌آمد و از ابزار مهم تفقه و ژرف
اندیشی در دین بود. لذا آموزش آن جنبه همگانی داشت و به آن اهتمام
خاصی می‌شد.

امروز تحت تاثیر جریان‌های مختلف جنبه همگانی آن تضعیف شده
است و به آن جنبه تخصصی برای عده خاص داده شده است که بی‌آمد-
های بسیار ناگواری در پی خواهد داشت.

قرآن بخاطر محکمی ترکیب و نظم و بافت همگن و هماهنگ و بی-
نظیر آن آهنگین‌تر از نظم و روان‌تر از نثر است و ویژگی‌های خوب نظم و

نثر را به طور توأمان در خود دارد. منبع و مأخذ موثق برای علوم عربی و زبان آن بوده و کماکان خواهد بود.

اعراب در لغت به معنای «ابانه و افصاح» (آشکار کردن) است.

«اعرب الرجل» یعنی به زبان عربی تکلم کرد. «التعريب» پالایش سخن از این است. (فیروز آبادی، القاموس المحيط، ماده ۴ رب).

این منظور را لسان الغیب (ماده ۴ رب) می‌نویسد:

«اعراب» به یک معناست و آن ابانه (آشکار کردن) معنا و مفهوم جمله است.

گفته می‌شود: «اعرب عن لسانه» عربی‌ای ابان و افصح. یعنی سخن خود را آشکار کرد.

اعراب در اصطلاح به بیان اثر عامل با بیان علاقه و پیوند و ارتباط کلمات با یکدیگر گفته می‌شود.

«اعرب هذه الجملة» یعنی پیوند و علاقه‌های الفاظ و عبارات را با یکدیگر در درون جمله از حیث اینکه فاعل است یا مفعول، مبتدا است یا خبر، نعت است یا حال و ... بیان کن.

اعراب کلمه در عربی از یکی از حالات رفع و یا نصب و یا جر و یا جزم- به طور آشکار و یا در حالت تقدیری و محلی- خارج نیست. برای هر یک از حالات علامتی متفاوت به کار می‌رود.

کلماتی که توان پذیرش علائم مختلف ندارند اعراب آنها تقدیری و محلی است و جملات دارای اعراب محلی هستند. جرجانی (م- ۸۶۱) می- نویسد:

اعراب، اختلاف کلمه بر اساس اختلاف عوامل به صورت لفظی و تقدیری است. (جرجانی، الترفیع ص ۴۷).

سیوطی در الاتقان (ج ۲، ص ۲۶۰) می‌نویسد: «از فوائد اعراب معرفت معناست».

چون اعراب موجب تمیز و تشخیص معنی شود و انسان را به اغراض کلمه واقف و آگاه می‌کند و اضافه می‌کند که بر بیننده کتاب خداست که به کلمه و صیغه و محل آن در جمله از اینکه مبتدا، است یا خبر، یا فاعل است یا مفعول، یا در آغاز کلام است و یا در جواب آن نظر داشته باشد.